Година II ЦЕТИЊЕ 14 априла 1943 Број 108

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Излази СРИЈЕДОМ и НЕДЈЕЉОМ. — Уредништво и администрација Његошева Бр. 7. — Рукописи се не враћају. — Телефон Уредништва број 64 — Претплата: вјесечно Lit. 8·— — Поједино број Lit. 1·—

SASTANAK VODJA OSOVINE

DVIJE NACIJE — JEDNA ČELIČNA VOLJA

ЗАКОНИТА ОДБРАНА

Jedno kratko službeno saopštenje za koje je o novom istorijskom susretu vođe Hitlera i Mussolinija, kojemu su prisustovali odgovorni rukovodioci vojne organizacije dvije velikih nacija, koje su na sebe primile zadatak odbrane Evrope, izazvaće jednu sasvim novu pojavu u historiji prijetnja. Dva sijaja državnika, koji mnogi ту slavu da su spasili svoje zemlje od bolševizma i da su u drugim evropskim nacijama, koje se danas bore rame uz rame sa Osovinom, ukazali put časti i reda, proučiće uz brižljivo sve probleme, koje se odnose na sadašnji rat, i savršeno su se složili u čvrstoj odluci u rješenosti da nastave ustrajno borbu ne obazirući se ni na kakvu opasnost — ma ca koje strane ona došla — sve dok ce ne izbojuje ona pobjeda koja mora da osigura svim evropskim narodima krajnji i pravedni mir.

U ovom je času antievropska koalicija stupila u punu akciju, rješišena da novcima navesti mnavaju y Europu, y trenutku kada bi ce ona osjetila iscrpljenom usljed cinovske borbe koju ona protiv komunizma i njegovih satanskih mahinacija. Fašistička i nacional-socijalistička revolucija spasle cy već nakon prošlog rata Europu od strahota komunističkog varvarstva; sada je otpočina odbrambena akcija uvela cinovske radnje obuzatajuži nepoznato nin i posredno cse evrpske države, one zarađene kao i one što cy jos neutralne, koje pred strahovitom dilemom „živjeti ili umrijeti" morajy odlučno izabrati put časti, onaj jedini put koji ih može spasiti od propasti.

Anglosmerički plan je y punom raz-oju: okrabrivanje — na riječima — Rusije, kako bi ona nastavila borbu do iscrpljenja... za saveznike, koji y međuvremeny stežu kljeshta za zapada i pripremajy mnavaju Europu. Ovim predlažajy zajednicki slom Njemačke i Rusije, kojeg bi pretходio istupanje Italije iz borbe.

Tako Anglosmerikanci ca velikom jednostranošiby, koja izgleda naivno ali je y stvari sotonski lukava, procijenjyjy najbližay budžnost ne vodeći računa o mnimu položajima što cy žrtvovali na Pacifiku, o velikom neuspjeху Bavelovih trupa na indijsko-burmanskoj granici, o cse izvanrednim simptomima umora Čiang Kaj Šekove Kine, o nimalo laksim položaju na Srednjem Istoku, a y prvome redu o cse energičnijoj akciji osovinskih podmornica. Izgleda kao da cse to ne interesuje London i Vašington. Njihovi interesi je ne ponuste i da ce žrtvyje do posljednjeg daha prinesyjy na sebe Njemačku, koja ima da bude — prema anglosaksim planovima — razorena, pretvorena y prah i pepeo, izbrisana sa lica Europe kao tora mnogy cini da ce pobrinu za uređenje preostalih evropsih zbrawnja prema dobro poznatim njihovim političko-ekonomskim sistemima preorganizacije, koje cy cay provodili nasilnim i intrigama, da ocsam izvuku korist za sopstvenu nen.

Simptomatično je mnavanje Anglosasa prema saveznikoj Rusiji. Oni cy se poigrali njoj pomišljeni skoro isto tako kao i prema cssim mnim državama, koje cy cse žrtvovale za njerom samo y budžnosti. Oni ће ce prinuditi njoj pomoći kao prema cssi bivšoj saveznici Francuskoj, koju cy pustili da cse bori, ošćakali njoj ništa prostrano i bogato kolonijalno carstvo, nekе najbolje prekomorske baze, veliki dio njene mornje poworske armije, a zada je mjere i ranjavajy nepretsaim, podlim i nečovjećnim bavdušnim bombardovanjima, tako da besaštitno stanovništvo Francuske, koje ce beh bila žrtvovala na Engleske, mora platiti za svoj tonjek utro, nje cse izdaje da ce posljednjeg čovjeka poklati od Njemaca raskrvljyjyć put y Europy, saveznim trupljima antievropske mnavajže.

Radi okrabrenja Rusije da bacin y borbu tokom neuvidljive zimske ofanzive

Izmedju 7 i 10 aprila 1943-XXI godine održan je sastanak izmedju Dučea i *Firera. U Dučeovoj pratnji su bili načelnik italijanskog Glavnog generalštaba armijski general Ambrozio, državni potsekretar za inostrana djela Bastianini, funkcioneri italijanskog ministarstva inostranih djela i oficiri italijanske Vrhovne komande. Sa Firerom prisustvovali su sastanku: Maršal Rajha Herman Gering, njemački ministar inostranih djela Fon Ribentrop, šef Vrhovne komande oružanih snaga Rajha Maršal Kajtel, glavnokomandujući ratne mornarice Veliki admiral Denic i šef Glavnog generalštaba vojske. Ambasador Rajha u Rimu Fon Makenzen i kraljevski ambasador u Berlinu Dino Alfjeri uzeli su takođe učešće u ovom sastanku.*

Tokom opširne razmjene stanovišta do koje je došlo, proučena je opšta politička situacija, kao i sva pitanja u vezi sa zajedničkim vođenjem rata. Postignuta je potpuna saglasnost o mjerama koje se moraju poduzeti na svakom polju. Duče i Firer potvrdili su rješenost svojih naroda da se vodi rat, ulažući u njeđa do potpunosti sve energije sve do konačne i potpune pobjede i do otklonjenja svake buduće opasnosti koja bi sa zapada ili istoka ugrozila evropsko-afrički prostor. Potvrdeni su ponovo zajednicki ciljevi sila Osovine, koji idu za odbranom evropske civilizacije i prava naroda na slobodan razvoj i saradnju. Pobjeda naroda ujedinjenih u Trojnom paktu osigurače Evropi mir i džinovsku saradnju izmedu svih naroda na bazi njihovih zajedničkih interesa, te će donijeti pravednu podjelu privrednih bogatstava svijeta.

Razgovori izmedu Dučea i Firera, kao i izmedu njihovih saradnika, razvili su se u duhu velike srdačnosti.

*

Saznaju se ovi komentari sastanka izmedu Mussolinija i Hitlera: list „Münchener Nojeste Nahrihten" piše da se nalazimo u četvrtoj godini rata, u kojoj će se morati ložiti najveći napori za izvojevanje pobjede.

Dvije osovinske sile moraju dovesti u skład veliki napor svih evropskih naroda da ih izvedu ka pravom blagostanju. Njemačka i Italija ne namjeravaju biratі interese evropskih nacija, ali vode ovaj rat sa ciljem da unište boljševizam i internacionalnu plutokraciju, kako bi uvele cijelu Evropu u veliku eru mira i blagostanja. Osovinske nacije poštovaće svijeti prava i dužnosti pojedinih naroda.

Ističe se da su ovi razgovori obuhvatili i potpuno riješili u duhu sporazuma čitav niz problema u vezi sa sadašnjom političko-vojnom situacijom i o razvoju koji ima da iz nje nastane u pobjedonosnoj budućnosti.

List „Felikser Beobahter" piše da borba sila Osovine teži za totalitarnom pobjedom, a naročito da se stvore preduslovi za trajni i pravedni mir, koji bi svim narodima Evrope osigurao sigurnost i prosperitet i da se ne bude ponovo ugrožavao od nekih nepriјatelja koji bi htjeli da ponovo nedosobno bezuslovnoj kapitulaciji, kao bi uvele cijelu Evropu u veliku eru mira i blagostanja. Osovinske nacije poštovaće svijeti prava i dužnosti pojedinih naroda.

Ističe se da su ovi razgovori obuhvatili i potpuno riješili u duhu sporazuma čitav niz problema u vezi sa sadašnjom političko-vojnom situacijom i o razvoju koji ima da iz nje nastane u pobjedonosnoj budućnosti.

List „Felikser Beobahter" piše da borba sila Osovine teži za totalitarnom pobjedom, a naročito da se stvore preduslovi za trajni i pravedni mir, koji bi svim narodima Evrope osigurao sigurnost i prosperitet i da se ne bude ponovo ugrožavao od nekih nepriјatelja koji bi htjeli da ponovo nedosobno bezuslovnoj kapitulaciji, kao bi uvele cijelu Evropu u veliku eru mira i blagostanja. Osovinske nacije poštovaće svijeti prava i dužnosti pojedinih naroda.

„Političko-diplomatska sveza osovine ... da je ... sila Osovine ... blagostanje od mira koje budite obezbjediti ... evropsk... Ameriku ... Engleska ... zapada ... i istoka. Ne ... misli da je ... vjest za ... bo, ... se bore ... ne mi ... Evropu ... Pomjesanje ... da ... nešto lavno ... pojedine ... Sva ... šta je ... prema kakvom ... vom se nalaze evropski kontinent. Na ... veli oval list: ... ona ... sa ... je ... nasuprot ... m sa ... sa ... branstvo i ... ja, sa druge ... nija ... blagostanje evropski narod, ... prema ... mili Atlantski ... kao ... rema ... dim aspiracijama ... i ... vedim ... ma svake pojedine nacije."

Nezavisnost Filipinskih ostrva

(Manila) Pregledom prve godišnjice osvojenja polustrva Batana održao je glavnokomandujući japanskih oružanih snaga na Filipinskim ostrvima jedan govor, y kojemy je rekao da ona nezavisnost, koju cy Japanci obećali Filipinskima, nema samo fiktivnay vrijednost kao ona koju cy obećale Sjedinjene Države, nego ima svoju stvarnu vrijednost. Nadalje je japanski general najavio da ce cse stanovnistvy Filipinskih ostrva emancipovati vrlo brzo ukoliko bude ulagalo veće napore za obnovu drevnih ideala i azijskih tradicija usklasay sa njihovim rasnim duhom.

Gibraltar trpelje bombardovanje

(Lisabon) U gibraltarskoj luci nasuprot Španiji bio je ... Remorkerу cy dovukli jedan brodu ... parnik ... nje ... ne ... ne ... Jedan trgovački brod nasukao ce na pješčanim spruđ, kako bi ce spriječilo da ne potone.

Međusobna borba engleskih saveznika

(Smirna) Savnaje ce da cy y Belgrat stigli žestina pojavama britanskih trupa iz Palestine. To ce dovodi y vezy ca njihovim rasnim duhom.

Govor ministra Gebelsa y Eseny

(Berlin) Minister Gebels, održao je govor na jednom sastanku pravaca nacionalističke partije y Eseny. Govornik ce naročito zadržao na podjelu nepriјatelјskim vazdušnim napadima na taj grad. On je najavio da je zadatak partijskog pravca odgajanje narodnog mozga, kako bi narod bio spreman i y budžnosti da snaćuje vazdušne nepriјatelјske izlaze svog bijeca. Istakao je y ovime stanovništva Essena, koje je do danas dalo sjajne primjere odžnosti u požrtvovanosti. Njemački minister propagande govorio je nadalje o njemačkim podmornicama i izrazio da je podmornicama ratom, koje se vode y svim morima, protivniku stavljen nova, ozbiljna. Naglasio je da ће ce uskoro pokazati koji nam rezultati podmorničkog rata.

I minister Ribenterp održao je kratki govor y kojemu je prikazao situaciju, prirodu rata. On je rekao da Njemačka ce bori na života i smrti. Ribenterp je veliku ulogu smatrao savjesnim i nemilosrdnim primjenjivanjem ... koji je otomen ... ... Danas ce radi o otomanskoj borbi mnogi ... ...

ЈУНАЧКА СМРТ ПОРУЧНИКА ЉУБОМИРА П. МАРТИНОВИЋА

помоћника команданта комбиноване националне бригаде

Пао је ЉУБОМИР П. МАРТИНОВИЋ, син честите и патријархалне породице Петра К. Мартиновића — изданак јуначке куће Мартиновића. Пао је у цвијету младости када је тек почео да живи. Пао је, али не да умре него да вјечито живи и освјетљава пут младим покољењима

Приликом операција против партизана у Босни и Херцеговини, пуковник г. Бајо Станишић упутио је пок. Љубомира П. Мартиновића на службу команданту средње колоне, ваздухопловном мајору г. Јовану Пантићу.

Како је лична вредност пок. Мартиновића била позната мајору г. Пантићу, дао му је сљедећу дужност:

Наредба бр. 8

КОМАНДАНТА СРЕДЊЕ КОЛОНЕ ЗА 26 ФЕБРУАР 1943 г.

Пошто ми се јавио на службу официр, поручник Мартиновић П. Љубомир, а према наређењу пуковника г. Станишића Бајо, ја исто распоређујем за помоћника команданта комбиноване бригаде капетана г. Курепа Милоша.

Капетан г. Курепа именованом ће одмах дознијетити дужност и свопштити потчињенима да изјављују сва његова наређења, пошто је исти према прикљученим подацима врло добар официр.

Командант, ваздухоп. сна мајор.

Јован Пантић, с. р.

При вршењу своје старешинске дужности пок. Љубомир храбро је положио свој млади живот дана 6 м. приликом ослобођења Невесиња испод партизанске страховлаге.

Пок. Љубомир П. Мартиновић био је један од оних наших младих официра који су свој живот били потпуно посветили служби своме народу. Кад је у Црној Гори избила партизанска побуна, он се није двоумио, већ је међу првима устао и пошао на бранк националних светиња и народних духовних и материјалних вредности. У свима дужностима, које су му додјељиване, постизао је видне резултате, истичући се до самопожртвовања и уносећи цијелога себе у сваки свој подухват. Непоколебљива приврженост циљу, вјера у побједу, храброст и друге врлине красиле су овог младог јунака, те је уживао љубав и поштовање како код својих претпостављених тако и код својих војника.

Његова јуначка смрт болно је одјекнула код свих који су га познавали. На споводу његових посмртних остатака од Невесиња до Цетиња, у свима успутним мјестима, народ је изашао у великом броју да одаде дубоку пошту пок. Љубомиру, да се поклони његовим сјенима и да се завјетује да ће се неотступно борити до потпуног остварења циљева за које је он положио свој млади живот. У Бileћи, Никшићу, Даваљграду, Подгорици и Рријеци Црногорској његови су ратни другови, старији и млађи, изишли у великом броју, те са највећим пијететом, окитили његов ковчег вијенцима и сјајним цвијећем и испратили кроз мјеста куда су његови посмртни остаци пропоређени.

Приликом пријеноса на Цетињу изишло је готово цјелокупно грађанство на чему су претставницима Главног националног одбора и цјелокупним свештенством Доњеку је присуствовао и изасланике Њ. Е. Гувернера Црне Горе. При самом уласку у Цетиње бивши члан и члан Главног националног одбора г. Душан Влаховић одржао је говор, у коме је, између осталог, рекао:

Стани, Цетиње тужно — некада сјајно — и поклони се палом витезу, јер много их нијеси имало.

Срстне ти ране, јуначе, љуте ране које одовајише дивно тело од јуначке душе, која сигурно среће неће. Пример си био од свога детињства и хоће цео мајор живот. Као светао пример служиће младим покољењима. Својом несебичном добротом, племенитошћу, другарском искреношћу, храброшћу и витештвом дао си правац својој, и будућим генерацијама.

Када су повијетле погани наше крви пошле за интернационалним лупежом и обијачем туђих радња и станова Титом, и белоосветским хохштаплером и робијашем Мошом, да врше злочиначке радње по Црној Гори и Србији, наш сад пали витез први је устао одлучно и мушки, да спасе народ свој од светских скитница.

Пошао је одмах када је народ затражио помоћ, и као метеор, који на своме светлосном путу изгори, тако и наш Љубо изгорео је, да би осветлио националним пут своме народу.

Оналдиној Треба ти нам јаче светлости, која би осветлила ваше националне путеве, од луче коју је Љубо запалио? Његовим стопама стићићете равно у топло крило домовине.

Ви који искрено желите добро своме народу и Љубе волите, не плачите. Он неће нијада међу нама ући јер је својом жарком националном вјатром спало национални ропац, чији инаерни остаци у свом безуљку, нагледа, по Цетињу лакују, а не знају јадници да ово није мртвачки спровод, већ национално слављe, кроз које се иде у слободу. Ви безумници, којих је Цетиње препуно, постидите се пред овом националном величином и покајте се, ако је у вашим опаким душама остало и трунце човечности, јер наша колона идеја ово велики, за који је Љубо пао, иак је жртва преелика.

Ти, драги Петре, који си нацији јунака дао, стегни сузе своје и до краја жуљки истрај, како што си мушки, као чувени отац, примио трагичну вест о твоме Љубу. А за нас: мајко Љубова, сестре и брате, не могу наћи утјешне речи. Плачите, и мате да кажем, јер само тиме олакшавате болну своме. Плаче од јутрос и читаво поштено и национално Цетиње.

Грађани! Јесте ли свесни величине догађаја? Јесте ли свесни како сте Љубу испратили? Јесте ли свесни колико дочекујете?

Испратили сте веселог младог јунака коме је било добро народа драже од сопственог живота. Дочекујете националног витеза. Уздигните главе! Не у овом свету у успомену, јер он је, и биће понос Цетиња. Како ћете се његовим идеалима одужити, је ли потребно да вам се каже? То вољда и сами знате.

Не свемо се у туђи губити за пре великим губитком, јер то сад слабости доводјеле срстном народу и у срстно доба, а ми вољда знамо ко смо сада и шта смо и шта нам вала радити. Стегнути препукло срце да много не квариш. Видјте ране сопственом руком нанесене. Положити завет над палим витезом, да ћемо следити његов идеал и само тиме ми се достојно одужити.

Слава ти, витеже, и лака ти српска земља!

Затим се, у дубокој тишини испуњеној болом, спосио кренуо до предјом Градског поглаварства, са чијег је балкона одржао дирљиви говор професор г. Јован Јоветић. Он је, поред осталог, рекао:

Тужни грађанин!

Овај сјемени дан, ти могле и зло слуга, донио је національном Цетињу јуч суморнију жалости, која сте на: попреса из дубине бића и кога нас уједини у ти шком болу за једним врсним братом и лијепом мјесту наше будућности. Поли ну је на чаше чати, на бранику заштите національне мисли официр Љубомир Мартиновић. Положио је свој млади живот, ви идеала, да своме народу, који промјенјен страда и патиш, на слама подручјима свога національности прокрчи пут болој и срећнијој будућности. Ова највећа жртва војачава онштег трагедију нашег племена. Као да се нека ала ков срушила на нашим народом. Чујемо лелек ће горе трогама, слијевамо гробља вена од гробова, а потоци крви и суза напајају, ово мученичко тло.

У низу великих трагедија, које је у сеној історији пратило наш народ, сасвим нагова врвна трагедија нема свога пандана. Рођени синови оних гора, задојени сатанском идеологијом марксизма, садиста и крвожедници, воде већ двије године крваву кола и из дана у дан зубе све јаче и јаче нашу, и онако тешку, и дубоку національну рану. Ту одрођени синови наметнуше нам тешку борбу да од находе безбједности, рушилишта и крвожедности бринемо и сачувамо свој народ и несебе духовне вредности севетшане традиције, личну и породичну част и національни понос.

Тешко је било повести ову борбу, али пред нама је стајало питање: бити или не бити, — одрећи се свих одлика својстевних нашем народу, напустити историјски пут и ко: ски завјет, или остати да очувамо духовни и физички остатак народа. Први національни синови, у којима је живио дух предака, нијесу се колебали пред овом алтернативом, већ су, без узмана и страха, изабрали пут борбе и самопрегорења. Овај пут дикто вала нам је историјска свијеста. И свје сни національисти, пошли бесмртно во жда Данила и њихових заточника узвик нуше:

„Удри за крст, за образ јуначки...

. . . . . .

„Хуманитет имена Христова

Да крстимо водом или крвљу.“

Један од таквих заточника био је и покојник Љубомир Мартиновић. Кроз него је проговорила читавој витешка традиција његових јуначких бранитеља Мартиновића. Он се није двоумио, окликјевао нити разгабао кад је чуо и осјетио крик рањеног народа. Једнога дана шао гла се чета одбрана и изишла из овога града да пружи руку нашем потчињеном чеду. У тој чети „срубе божје храбрих осјеванка“, био је међу првима и у младалачкој нешости и по сриу јуначком, и по поштењу, и по другољубљу, као дјечи Љубо. И дјеле се по своме граду нагабане, разгабане и критикова ше нешто из незнања, нешто из кукавичлука, а нешто из себичних рачуна, дошле овај млади хероја са своје друкијом испуњавајте путе свеју національну дужности. Његова се лака крила нијесу умориле прелијетајући Црну Гору; чекао је само глас, на да полети онамо одале су дотирали нашаји и суза на помоћ од намучене наше браће — Срба из Босне и Херцеговине. И на том великом дјелу, најзелем и најсвецијем дјелу које нијесуте сад нације, примио је и најдељу мјеру: живјеа је свој живот, у цвијету младости, у доба кад је највише дато и кад нам је био најпотребнији.

И ево данас, овај шјалости његова родица, из чијег је тјешног крила излетио отјарен с љубављу, да шврши своју дужности, дочекује га, са національним Цетињем погрнена у дубоком болу. Нијесмо сигурни и честити родјетељи изгубиле овај дивни цвијет, нашу и понос своје; нијеговом брату преломи се брашко рило, а сестрама зоре ово братско сунце, које их је тако топло грјело. А ми національисти, предани изгубјеном од вобрата свога друга и брата уједнога, и сарадника у великим пошкаштима на народном послу. Али плач за оним потајнијим мијеша се са плачем и туугима који допиру са свих страна наше нападене земље, и тако бол за драгим Љубом, слива се у један свеопшти національни бол.

Родјетељи драгога Љуба, браће његов, сестре његове, братственици и другови національисти, свјешнији срца савлађајте бол дијелите ову жртву по опшиној національној вредности. Она је као и многе друге жртве српскога народа уздина у тамне мене наше будућности. Али нијесмо ни зато не вјечно остати у нашој успомени, свијетлеи и својим живим примјером садашњим и будућим покољењима.

Драги Љубо, хвала ти и слава што си достојно и витешки извршио свету дужности према своме народу! Херојски подвиг и дивне успомене, које си нашо себе оставио, нека ти буду лако уздаље да страшнога дана Господњега.

Слава ти!

Иза тога је народ испратио посмртне остатке пок. Љубомира до куће његових родитеља, из које је, прије кратког времена, био изишао свјеж, чио, пун полета и љубави за свој народ, за који је и свој млади живот положио.

На дан сахране, 9 о. м., пред кућом покојникових родитеља искупило се све національно Цетиње, а дошло је и пуно свијета из околних крајева.

На челу поворке ношени су многобројни вијенци, иза којих је ступало 900 ђака из свију цетињских школа, двије чете національне омладине у строју, једна чета италијанских војника под оружјем, хор Цетињске богословије, Пјевачко друштво „Његош“, цетињско свештенство. Иза ковчега, покривеног національном заставом и окићеног свјежим цвијећем, ишли су ожалошћена породица, чланови Главног національног одбора са изасланицима Њ. Е. Гувернера, команданта дивизије и команданта карабинијера, који су претходно изјавили саучешће ожалошћеној породици, а затим се кретало, у говорци, више хиљада грађанстваода града.

Прије него што је поворка кренула, са балкона зграде Кредитне задруге са покојником се опростио потпуковник г. Божо Ђурашковић, који је рекао:

ТУЖНИ ПРАТИОЦИ!

Пала ми је у дио тешка и дирљива дужност, да се у име Національног покрета у Црној Гори, Главног Національног Одбора и Главне Команде опростим и речем последње збогом младом витезу без маме и страха, мом млађем другу поручнику Љубу Мартиновићу.

Ту заиста свету, али потресну обавезу, тај дут према овоме одважном патриоти, вршим у толико теже што нас његова прерана али јуначка смрт све болно рањене у живо срце погађа. Но тај прегломни бол свима національистима доноси понос и рјетку част, јер је овај неустрашени родољуб доста као херојски, на једном свом и часном послу, у борби за свету *Домовину своју.*

„Младо житјо чавијај класове,

Прије рока дошла ти је жетва.“

И заиста прије него је добом старости требао да се поручник Љубо пошаља на позорницу живота, прије него је требао да своје примјерне и дивљења достојне умне и физичке способности стави у службу своје нације, Љубо се дјела као дјела свијетла увијеле међу младим варштарима. Млад, бујан, интелегентан, са прекаљен патриотизмом, огромне снаге, орао по духу и широким замислима, племенит и осјећајан, лети у свети бој са національистима где их сјајно предводи, дајући им частан примјер како се залаже борц и мре један млади српски официр. Комунистичка неман коси овај младјана, а свима нама драги живот. Прим међу најболима, поуздан међу најсигурнијима, пјевајаш међу младим хорјима, у пиним данима зачетка, организиваша и акције національног покрета који овај сиин соко по катунским и брдским падинама, да назјал на позив прикљученог срства, пратеће у помоћ браћи Херцеговцима са борбама са осталим нашим борцима, да спасавају оно што је претекло испод кровлочог усташког ножа. Из своје прве команде одлази у одред војводе, мајора Петра Бакрдјева на Јабланици, где успјешно врши најеликтнитије борачке дужности, да ускоро из тога за спеијалне заслуге добије команду над Бileћеом бригадом јачине 1200 бораца, на коју јачину б. овог мјесеца у 4.10 часова, баш у моменту када је издавао операцију заповијест за напад, сашао нада од бацања мина.

Одржати се на висини да се ратки другови дише и оставити примјер да се њим млађа покољења уче, тешко је било на овако мучним позицијама. То је могао само Љубо, млад јунак, великих прегнућа, неисцрпне снаге, мушка срца и великих идеала. Пао је часно, пао је витешки. Погинуо је један између наших національних официра, који нам је био најпотребнији у одјражају. И исто као што легенда каже да се нијесу могле подићи зидине древнога Скадра док се у њих не узида једно живо биће, изгледа да се на Небеске није могло особјатити док се међу њом град не нашао најчеднијом крвљу драгог нам поручника. Љуба. Скупа је жртва коју смо платили, али је велико дјело које смо постигли. Слава храбрости твојој, млади *Витеже!*

ТУЖНА ПОВОРКО !

Застани и преми се дубоко пред питањем зашто је овај витез пјеранго живот дао? Дао га је за један велики идеал, ДАО ГА ЈЕ ЗА СЛОБОДУ. И њему и свима његовим друговима уходиће би било да је отао на Цетињу у топлом родитељском загрљају, него се злопатити по херцеговачким гудурама.

Раљена нација позвала их је да спасу онај њен жалосни остатак, да са нашег поносног образа оперу стид и срам, да не дозволе прљавим дахјама за умиште све наше духовне и національне вредности, вјеа свој народ спреме за боље дане. Пао је за част српства и идеал домовине.

Пред тим питањем и одговором, нека Ваша пошта и захваност буде већа и понтинија, трајнија и завјетнија да немо бити дубоко свјесни тих великих допринса које у крви најбољих наших синова и младе наше браће приносимо на жртвених олтарима и отаџбине.

ДУБОКО ОЖАЛОШЋЕНА ПОРОДИЦО!

Тешко да те утјешим у превеликом твом болу? Шта да ти кажем при овоме немилосрдном удару? Рећи ћу ти, да стајеш тешко раљено срце, да свој бол подијелиш са читавим національним српством, јер знате да се наша слобода увијек скупо плаћала. Поносе се, да си могла одјевити и домовини спремити једнога од најбољих и најпоузданијих младих официра, који је много обећавао и која је чекала сјајна каријера. Поносимо се, да је твој бол баш зато велики, али и утјеха, да је пао на пољу части, пао на новом Косову. Из крви његовоме и осталих патриотских бораца нићи ће нам сретнија дана.

РОДОЉУБИВИ МУЧЕНИЦЕ И ДРАГИ ЉУБО !

Прије него твоје млађано тијело покрије црна земља, питаћеш ме: *Шта је дало да кала си ти исјуштио твоју витешку душу; где су наше, бранимело ли се цијуг? Ја ти одговарам: Да је нијрјадјеа скупо блаћио твоју младосћ и да си достојно оновио. Помоћу Бога наши національисти знају само за побједу, којој тако неустрашиво хитају. Ближи се час када ћемо моји нијобитно објавити, да смо постигли циљ: комс тежимо, очистили земљу од безумника и народних злотвора и да је *Вобједа наша.*

За велику и најсветлију жртву коју су ти дао, врати *Љубо слава ти и вјечан спомен.*

СЛАВА МУ!

У Његошевој улици, са балкона зграде пок. Мила Ракочевића, свештеник г. Петар Ускоковић одржао је сљедећи говор:

Стани, младости убава! Стани, срећо мајчина! Стани, лако очиних! Стани, крило *брата своја!* Стани, *кметво жалосних сестара!* Стани, поносе национални Црне Горе! Стани, изворе патриотских прегнућа и стварања нашијех!

Стао је живот твој вјешњег, живот твој нама свима драг. Престало је куцати добро и милостиво срце твоје. Душа твоја племенита винула се тамо горе и одморила у тајновеју бесмртних српских витезова, који живе доиле сунца грије. Пресјечена је жила куцавица једног расног и начеститијег бића, што је мајка Црногорка могла одјвнити. Угасила се животна свијећа, која је тако сјајно врила свјетлошћу родољубља, и која је јасно освјетљавала народни пут нашег историјског хода.

**Стао си, Љубо драги! Пао си јуначки, славно, али си са својих 1200 Обилића одбио од нијбраће Небесиње, побио на овај стари наш град српску заставу. Хвала ти, најмлађи командант комбиноване бригаде, јер си оставио свијетли и вјечни примјер како се гине за слободу свога народа. Дао си младост своју, дао си срце, душу, снагу и вољу, све си дао, чиме те је добри Бог упоручно наградио, за своје наоко, своју домовину, своју и нашу слободу. Па бар да остаде жив под рзнака за краткио вријеме, да се с твојом скромном мудром главом попричамо, како на исповјести, о оним људима; да нам штогод откриеш о страдањима онога највјештијег српског живља, који је ето вјечно промотјешки пракнам при крсту; да нам штогод речеш и о оним нашим дјевојчицама національистима, јер би уваљудно тебе питали за твоје одјајнице, скромнијег твојега и то би питајала; али, нажалост, ни то нам не ћеш суђено. Ни мајци, љубљеној и нежној, ни оцу, честитом родољубу, ни брату уваљаницу својој, ни сестрама рајетко воћ*ане, *нијеси ни да кажеш где те и што боли. Ни часа од твојијех:*

„Ево сабља — руке нема, Обилићу!

Ево кана — главе нема, Хвала главо!

Да те ваморна вратим на блиску прошлост.

Двадесетчетири године твоје младе одбране најраснијим и најбољим одликама, у марту 1941 године, млади потпоручнике, ставаљу те у коло официра.

Од 6 апрсла 1941 до 27 истог мјесеца твоје подјеми и твоја Голгота мало има равних.

Када је, послије капитулације, комунистичка нечиста завладала Црном Гором, када су интернационални пустолови, жељни да исиију и тај посљедњи пехар пјелинете српске крви, објавили рат свима који као они рушилачки и немарадно не мисле и раде, када су устали противу *свих од рода до Бога, ти питаш као* и они мјесних добру твоју српску душу.

„Тужнијеи чуте! Зашто данас нијеи мртвом земљом?

Да ти жили

Ово које су некад дјеле,

О те који су славно пали,

Ово које су се одужили?

— — — — — — — — — —

„Ах' то ви цвили вјетар сада,

У моје сна под врачини свода,—

То моје душе пуна јада

Моју' звијезда пуста града

Цвили и пјеште за слободу.

(Малош Перовић: У сапоби).

Када су српогорски орлови, задојени косовским знаменом, клетвом Даниловом и својим историјским идеалима, када су видјели да ће алотворци да нам истраже и сјеме у одиве, полетјели (те у свети бој: за крст, слободу, нацију и домовину. Јер сте, ти мили Љубо, при међу правда, одговорили свој отаџбини:

„Нико тебе не хтеде одјоћи,

Роде мили, у претходној поћи!“

(В. Радојевић: Ајдук).

Када су српогорски орлови, задојени косовским знаменом, клетвом Даниловом и својим историјским идеалима, када су видјели да ће алотворци да нам истраже и сјеме у одиве, полетјели (те у свети бој: за крст, слободу, нацију и домовину. Јер сте, ти мили Љубо, при међу правда, одговорили свој отаџбини:

„Нико тебе не хтеде одјоћи,

Роде мили, у претходној поћи!“

(В. Радојевић: Ајдук).

Одлазиш у четнике и пишеш родитељима:

„Куда моје чеда гора,
А постеља хладна зна,
Моја браћа све до орова,
Али сама соколова:
„С њима с' ниђе с' оне горе
Као вуча из дубраве!

Ах' с у гору даже сиђах пусте!
Па ломах руком' ораз тај густе!
Ајдук кажу, шера душе славу
Цвиој горе бијеј' јаки освану".
(Б. Радичевић)

Када је и одонуд, Босна поносна и Херцеговина, упутила убојни поклич Црногорцима, на њихов позив да брат брату притече у помоћ и спаси га помахниталог вражјег котлића, дружине криминалца Моше, Јосипа Броза из. Тата и остале набедуљалене комунистичке звери, Црногорци су осјетали онај зов старине Новака:

Но сам чуо Дому валовиту,
Поврх Дрине Зарјеву планину,
Не плаши несито Косово,
У Јазеру трогласа ждијеа,
Она ждера коње оседлане
И јунаке ајлаје оружане,
Да кажемо, брате Радојеву,
Да чикамо неситу ајлију. . . . . .
(Народна пјесма).

И исто, као што су Црногорци 1875 године, на родољубиве знаке краља Николе, бранили херцеговачку нејач од јачих османлија, тако су и млади соколови Црногорци Црне Горе ранили српски бајрак, то своје вјаменке, поносно га пронијели кроз херцеговачке кланице и богаве, ослобођавајући оно српско тло од међународних бандита и домаћих народа, уз вакцетву:

„Стоћно срсто за тау тоне,
Сеј'ца сам у ђаволе ногу,
Своју зовну *мајар* голу,
Сачуваћо роду своме,
Не вој *живот да ку* прам
Туђи живот не задам".
(П. Предраговић: Наша земља).

Љубомир Мартиновић, витешки *командант комбиноване бригаде, летјели* пред оном херојском Србадијом каже:

„Па пружах руке к о у мајчиноју
Са вјером: Небо бих и радости рода,
Жртвом ајбаш вебе се спасиоју
Да живот и чанност на вису дохвати,—
И свако стазом том вјеснјеном хода,
А Господ све вас, вуи вубави брати".
(Б. Гаулаш; Вјеновац).

Пао си на славном Невесињу, витеже Љубо. Тебе је нестало, а на уздиже дао си нам Невесиње. Скуп у вјаку жртву дали, свима нам драгу и слободу, али си на мачу и нагубљеној дјечној глави доста добио, витеже са Јабланиште, ослободјоче невесињске српске раје.

Над мртвим тобом, питамо се чим би тајну херојску душу надјачале надмоћни? Зашто тако журиш вјечном дому? Зашто хиташ Адамовој колијевци? Да би воследње успомене сахранио под своје хладно јастуче, ево што ју ти чиниш:

Четиње је славно по прошлости. Велико по прегнућима. Идеал хрстионском нашем Сриству. Но, то припада прошлости. А сада про Четиња патриотски мисли и осјећа. То је предмет себе и он уздасе, *дубоким и увбудљивим, брати те трајном дому твоме, тјеши твога ода, нагубљену мајку, брата и сестре.* Али *један знатан дио тога Четиња, вечиторо шаљуће ове поздраве ломјеке и тамо хистичке кралатиће.* Потијепуће свете жртве твоје и твојих другова. Нашим *идејама и жељама даје невјеран карактер.* Народну слогу разбија. Уноси смутњу у національне редове, мјане прорјеђује, али увијек скажне и одважне. Срамно подрива темеље здраве и свјеже народне будућности. Ти тактичаре раде неуморно у деструктивном правцу, увијек по директивама тих воља водјаника. Осјећамо га, нека знају. Знамо их ко су! Познајемо њихова недјела добро. Доће ред и на ту јавну резерву и на те подвалице, чијег се непоштења ради срамимо. Али народна правда је достојна и неумољива. На помоћу је час кад ће се и те кукавице трећебити на уклјеве народне градине. Наиђао сам их кукавцима, јер да нашу јасенстваста и мушкости искочили би из жаке и сврстали се у *крваво коло оних тамо лешинара*, гдје би их у борби за свету народну ствар нанизали на наше бајонете и пренијили међ једном са тим старим и заведеним грјешницима. Јер би тако омгубили національни духовина да се слободно развијају, светосавским духом *дишу, да се онмаљина отресе тих отровних* національне друштвене авраде кунјаних те својски задожимо на поштивном народном послу.

Оне и мајко, трпи младјем, јер је вјетдавности час. Брати омладину на народни пут. Би мајке усијене главе, вишје *да вам виђе мјеста међу оним добрим* свијетом, који по правилном инстинту, поиму срца, гласу савјести и ума, ана шта хоће и којом се линијом иде у борбу за недрнјих дана. Доста вјеке „препуна је мјешина грјеха"! Би мајбали и онатуђени старци, које сте *ваче Мошином јату, увјуште се у своју* јаблине, подзвајајте се, грјешници, јер сте дјоствјко крини: одгомрјо ва своје шупље главе, одговорни за разврат и бесјуће своје, а нечије, дјеце! Покајни чиз волите опроштај, јер је казна народа на прагу за свачији нечасни рад. Дут према овој изгубљеној младости, глас Љубове вреле крви, Љубав према своме народу и нетовни стрмељењима, повиа вас да упутимо овај последњи *сајет, ову задњу опомену. Јер ај крин* ће нам вјере запливаити, бићебола кола не потоне", а наша ваиста неће потпути, јер са нама је Бог, са нама је правда!

Дваги Љубо, тјешут сам при растанку с тобом. Живота си као ниво пријеђан биио. Знам твоје дјетињство, твоје дјечаштво, твоју младост, твој патриотски рад. Био си свршеитеио и кад бих желио да у престави формирам једно *идеално биће, вољало ја и вољ а тебе увјети* за узор. Не срди се, Љубо, не очајавај, оче и мајко, тјеши се, Љубо, и тужне сестре, јер знајте кад неко ваће у вут, бира најљепшу руку, бјиио пупољак. По томе нагону и на Љуба је набор пао. Жалост до Бога!

У име Секције за національно васпитање и пропаганду Главног національног одбора, нека ти је неумрла слава и сјећања успомене, дик јуначе!

Под знаком крста, у сјеку Обилића и косовских заточника наћеш се загрљен са бројним, витешки палим, родољубима національстина српске крви и кошеља, а знајте ваша свиј' срама оних што національно мисе и осјећају ђаке источник ових прегнућа.

„Вала ће се грабит' у јекове
Да вам вјешће Хостојно салјету"!

Слава поручнику Љубомиру Мартиновићу!

На ималау из вароши са пок. Љубомиром, у име претсједника Главног національног одбора и главног команданта національних трупа Јеванала и бана Г. Блажа Букановића, опростио се г. Јован Контић, који је између осталог, рекао:

„У име національног воље српског народа мученика Црне Горе Јеванала и Бана Букановића, који те, брати Љубо, волио љубаву племенитог оца, како се воли беспрекорни син, и у мене четиике борца, који данас дају крв за свете національне идеје, хоћу да ти кажем послједње збогом."

Затим каже: „Пријатељу, ко ти изваја око?" „Брат"! „Зато је рана толика дубока", на наставак: знати да се некада и ранија у нашој мучној прошлости догађало да брат брату извади око. Али она нобраћа не водише само једно око, него оба. Они доноше руке и ноге, водише живим људима срца и стављаше у руке, ложише натру на грудима и њиховим вједенима нетчиаке јаме, бунаре и провалије. Убијаше над отвореним *гробовима*, и док из њихових груди мазаевима шикљаше топла и племенита крв, натјерајаше старе родитеље, браћу и сестре да играју око њихових гробова. Називаше свете гробове називаше пасјим гробљем.

Питаће историја ко почини то чудо невјачено и невиђено? Одакле изникоше ти синови наши и ко им бијаху мајке? Мораћемо признати истину и рећи да су *извршили* наши синови и кћери а воље међународне скитнице и дугогодишњи робијаши Моша Пијаде, Јосип Броз, обиљ „ајдук Вељко" и остале звијезде међународне прогоне.

Објављујем *правду*, а створиће неправду какву вјаски род не памти. Објављујем *мед и млијеко, а горчина и пелинова* водкоиде потоци од крви и суза. Објављујем богатство, а од сиромашних домова нашега сељака направише згариште и пустош. И заиста изгледаше као вријеме да се наших пркаве никада неће знати заовјити, па наше горе тјеше мјесцу и *весеље. Али оживје дух наших великана* у нјетжем тренутку кроз воље и правце національног покрета. Црногорци се отрјесјешише. Сељак је спрао срам са свога лица и пропуже зло са свога прета. Омладина је исто тако спрао са свога образа срам и данас се као заовоа боре са рушиоцима *светих національних идеала.*

Јеванл од свијетских омладинских узора јесте и поручник Љубо Мартиновић, који је међу првима устао у одбрану свога напаћеног народа. Он се могао заклонити. Али то није никада редио, па ни сада. У оном борбеном ако је одређен као бјатан, *дан се није этио примити. Отишао* је ко борац редов, а завршио свој мајеан и витешки живот као комендант бриге. Нека вам, омладино, ово буде свијетла пјесма національне борбе и нека вас он води. Но, не чудите се што је Љубо ако такав. Морали би се чудити да је ако дружијан. *Зар оснивач славне* династије Петровић—Његош, владика Данило, кад је истребљивао потурице, по сабору народних главара не рече: „Дај нам *нема пет* Мартиновића, и без њих се пословат не може". Љубо је ако потомак славних Мартиновића и ако такав рођен у је ијан њиховом путу.

Још само не спраше са свога лица срам они који за двадесет година у отабиих мијењаше политичке карте чешће него шешире и који прикаљеку главу пред сваким режимом. Само они јоп мудрају. Мисле, нијан, да су ово политички избори, а заборављају да је ово револуција кад и све остале, које не зна за компромис. Зато сви пушку у руке на у борбу! Постоје само двије и то национална — *Баква* Буканова и интернационала — Моше Пијаде Треће нема. Исмрена нема".

Затим је спровод наставио пут за Бајиће, гдје је у тамошњој цркви извршено опијело. Приликом спуштања *у гроб посмртних остатака* пок. Љубомира, у име національне омладине са младим витезом дирљиво се опростио г. *Бранислав* Ј. *Пајовић*, студент-омладинац. У свом говору он је рекао:

Браћо Љубо, витеже.

У овоме часу, када твоје младо тијело предајемо у наручје српске земље, који си тако фанатично волио, за кој си дао све што си могао, срећу своју, непроживљену младост и честити живот, сјећамо се тебе, твојих недрих очију, неказаног поштења, сјећамо се часова када си нас храбрио и помагао да тражимо пут у мутним данима крваве садашњице. И када сам пошао гордог чела, спреман *да кроз кров своју искупим тешке грехе* чињене страшном непромишљеношћу кроз двадесет година, испитали смо те поносни, јер смо знали да шаљемо најдостојнијега небу нама.

Пошао си да се бориш за срећнију будућност ове несрећне земље, за *бољи живот овог мученичког народа;* пошао си да се борио крви бескрајно самоодрицања, не користећи се ни својом ни туђом крвљу, да би и сада твоје угашене очи могле и сјетле многима и многима погледати право у очи.

По свршетку гимназије отишао си у војну академију, сматрајући да Ми на тај начин најбоље послужити народу и држави. Још прије дванаје године истакао се твој ред. Нама су свима у сјећању твоји подвизи које си наводио као активни официр. Ми смо знали какве си све жртве приносио само да би што боље користио мајци Отаџбини. Иако млад официр, ти си уживао пуно поштење својих старјешина и добијао најтеже и најодговорнијеће задатке које добијају само најбољи и *најповјерљивији. Сви они* који су те познавали сјетиће се одмах код тебе бескрајно поштење, фанатичну љубав према Отаџбини и храброст. Са таквим особинама ти нијеси могао, чувши крик стога измученога српскога народа, да му не пођеш у помоћ. Отишао си *међу народ да му помогнеш, да уништиш* партизанске кошмаре који послије тебе пошт пада наваљише на нас, осакаћене, као дивље немани, да нас онако рањене и крваве дотуку и униште. Био си међу првима који си пошао против туђих плаћеника и непријатеља свога народа. Твоја *досадања борба против њих одвела те* у Босну и Херцеговину да се и тамо нађеш своме народу при руци, да му помогнеш. И тада почиње дани твоје славе и твога уздизања. Као командант батаљона, пишући најсвјетлије стране твога живота и живота јединице, ти *си свуда изазивао дивљење.* Као олуја, упао си са својим батаљоном у Јабланиште и ослободио неколико мјесних броју још преосталих Срба. И онда када си се спремао да и у Невесиње уђеш са својим бесмртним четницима и донесеш на толику жељену правду и слободу, *на злату у грах* ти четвртог марта Љубомир Мартиновић пао је. Погинуо је ђувачки на пољу части и славе, на челу своје јединице први, као што си у свим борбама био први.

Један витез је ти. Витез без страха и мане. Ви претјерујете, будите помоћни на свог потомка који положи живот за оне исте идеале, за које и ви генерацијама гинусте. Примите свога младога ђувача у своје јуначке редове. Примите *ратјених руку, заслужно је то своји* радом и животом; примите га, неће вас застидити. Јер наш Љубо је служио Сврма као понос.

Данас када те ваше нема, када остаје само свете успомене и у нашим грудима неугасним пламен освете над сими кривцима за твоју *смрт, која ће отрјеа онда* када сам од тебе стјерајем оснивала, када си нам био најпотребнији, ми, нова млада национална генерација на овом светом мјесту — над твојим отвореним гробом који је на нас, несрећни Љубо, *хотјенеш* национални, ми, ваши потстрека и охрабрена, положемо најчаснијем вијеће, вакљнуће се оним небројеним хумкама, вакљнуће се сузама родитељским и вјерном нејачи, вакљнуће се грудом српске земље натопљеном твојом врелом крвљу:

да ћемо се борити за нашу земљу *оним несебичним жаром како само може* да се бори национална омладина, ватрено, занесено и идеално,

да ћемо се борити за принципе правде и истине, слободе и народне вјере,

***да ће и тјели и остали* наши животи служити увијек и само интересима народа и Отаџбине.**

Буди увјерен да ово спремни да само хиљаде и хиљаде наших младих живота, јер ми, одајући на с светим слободарским традицијама нашега народа, *прекаљени кроз пламен борбе и причешћени болом* и поразом, ваворачани данашњицом, али горди на прошлост и будућност, ми ћемо се одужити своме народу.

Од нас се очекује ускоро да ћемо примити на своја плећа многе задатке. Будите увјерени да ово спремни за тај *посао. Сјесни величине овога момента,* ми полажемо овај свечани завјет, одмах, њиме да ћемо приђе сагорети у својој крви, него што ћемо отступити; приђе просути туђу крв него што постанемо да нас опет сјесни и несјесно воде и заводе они који су крви и на пољу *просуту кра поручника Љуба Мартиновића.*

И док се ове и младе националне генерације сврставају у ове борбене редове, ти, па ти, па ти се отама само: Хвала ти, и вјечна слава, брате витеже Љубо Мартиновићу!

Можемо слободно казати да је ово био највећи спровод који је Четиње икада доживјело. Поред све туге за младим Љубомиром, утјешно је што је Четиње у онако великом броју манифестовало солидарност са нашим јунацима, националистима, који се боре за добро свога народа, не штедећи своје животе.

Слава и вјечан спомен *младоме витеву*, Љубомиру П. Мартиновићу!

ДНЕВНЕ ВИЈЕСТИ

Уредба о правдању чиновничких отсуствава

Цивилни комесар Гувернерства прописао је уредбу којом је уређено питање отсуствовања службеног особља на територији Гувернерства.

Одобравање годишњег одмора и отсуства по приватном послу, *једа у искључиву надлежности Дирекције за персонаље* послове Гувернерства, и то по молбама које службенци подносе надлежном управи преко свог претпостављеног старешине.

Чим се службеник разболи и остане код куће, мора одмах извјестити свог претпостављеног старјешину на нахнадно упутити и лекарско уједрено потписано до недјељности од једног војног итаијанског лекара.

Ако се болест продужи, треба сваких 15 дана достављати лекарско уједрење.

Установа којој припада оболели службеник може извршити контроли преглед кад то нађе за потребно.

Ако болест траје више от шест мјесеци, службеник ће се подвргнути прегледу *лекарске комисије у којој* ће један трећ да буде италијански војни лекар. Заједник се шаље на поступак I Дирекцији Гувернерства.

У случају хронских обољења, органских оболе ја и сл. што не присиљава службеника да одмах напусти дужност, подноси ом молбу непосредном старјешини рада одобрења боловаља.

Директор или *Дирекције или среза* савјетница на предлог старјешине одговорног надлежна може у хитним случајевима одобрити отсуствовање од дужности, али не преко 3 дана.

Важно на инвалиде

Финансијска делегација у Подгорици повела све инвалиде да до 25 априла т. г. поднесу преко надлежних им Пореске управа, породичну пријаву на прописаном формулару, *којој треба приложити* уверење о непосредној порвам ако и потврду пароха да су сва у пријави наведена лица живе. Ко се тачно и на вријеме не буде одазвао овом наређењу сносиће и последице.

Докторирао

Ових дана промовисан је за доктора политичких наука на универзитету у Болони г. Драго Јеванђе, родом из Будве.

Г. Јеванђе је прва међу млади интелектуалац који је послије за мудрацке стекао докторску титулу у Италији. Честитамо!

НАРОДНО ГОСПОДАРСТВО

Производња шпанаћа

Шпанаћ је не само врло укусно љетно поврће, већ уз то и љековито. Шпанаћ уроди *уливајући код малокрвности* и бледоће, а такође код рака и чирова. Младо лишће од шпанаћа садржаје у себи придимно жељеза и такође соли, зато је његова употреба у јуској прехрани врло корисна.

Има три врсте шпанаћа: прави, енглески, и новозеландски.

Прави шпанаћ је пролетно и јесенско веома укусно поврће. Погодије му расјесита, лака, топла, па и сјајна земља, и по мјесеци дана доа кишне. Зато у марту пролеће посиеје у топлом станишту, односно у покаци, који се ставе на топло. Послије се садице пресади на стаиште мјесто у удаљености по 60 см. тако да добију на обичну чртну леју два реда.

Успјева добро само на добро мајну брјноі и тачно приређеној вртној земљи У повољним приликама јако се разрасте тако да може једна биљка покрити цио квадратни метар. За средњу породицу довољно је 15 до 20 биљака.

Јако је осјетљив на студен, зато се расађује текар у другој половини маја До тога времена може се на томе мјесту гајити поврће, које рано стиже на пијацу садјетка у фебруару и т.

Важност овог шпанаћа је у томе што даје стаиа принос лишћа, које се бере цијеле године до вина и што послужи у љетној жеђи одлично као надомјестак за прави шпанаћ. Инж. Н. В.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Примљом смрти нашег драгог и никад нежаборавног супрога и брата

† Д-ра НИКА П. МАРТИНОВИЋА

Управника болнице „ДАНИЛО I"

који се послије дуге болести преселио у вјечност 20 марта т. г. у 60 година живота.

За вријеме твојеог боловања драгог нам покојника, указала нам је велика пажња од стране грађанства града Цетиња, покојниковог другова и пријатеља, па сматрамо за особиту дужност да им се овим путем на томе захваливо.

Велику захвалност дугујемо Гувернеру Црне Горе, Н. Е. Бесјенској Армијском Генералу г. Александру Пирјуђу Биролу и свакодневно пријатељу за вријеме боловања и изванредном саучешћу.

Особиту захвалност дугујемо Митрополиту Црногорско-Приморском г. Јовановићу на извршеном опијелу у Бајићској цркви и онако дирљиво одржаном говору на вјечном домаћ шкотској и на свакодневном саучешћу и помоћу бајићком на извршеном опијелу.

Неизмјерну благодарност дугујемо Г. Бајкоу Национ. Ј. на чему за Генералом г. Бајкоу Букановићем, г. Ј. и свим нашим пријатељима из Цетиња, који нам за вријеме покојниковог боловања и свакодневну помоћу, пружајући уједу у нашем дому, и свакодневном саучешћу, преко свога представника г. Николе Вујовића, Начелника Национ. Одбора са покојником вјечним опроштајем и на вјечне куће своје друга испратише.

Захвалне смо: г. Командиру дивизије Д. Ј. Г. Командиру корпуса Српске Карабињерске; Командиру карабињерске дивизије и свим италијанским официрима који нам лично саучешће изјавише и у спроводу.

Посебну благодарност дугујемо г. Н. Г. Гувернеру Бесјенској Армији на неизмјерној задужби, не само трудом г. Гувернера Бесјенској Армији, већ и да од свијех посједа да сваки покојник, већ и свакодневним пријатељским радом г. Гувернера посједо да сваки покојник.

Нарочиту захвалност дугујемо г. Г. Г.

НА ЛИНИЈИ РАДА И СЛОГЕ

У борби која се води против народних злотвора учествује велики број наших младих људи са села и града, способних за рад. Сада када наступа сезона послова радова, орања, копања, сијања итд., наша села морају да се, у недостатку младе мушке радне снаге, ослоне на рад стараца, жена и деце. Тако је било и прошле године, па, опет, рад нејачи по селима донио је доста добре резултате. Надамо се да ће и овогодишњи рад, уз велике напоре које ће у њега унијети они који су и прошле године на своје слабачким леђима понијели сав његов терет, бити на пријеме обављен и да ће и по своме квалитету бити на пожељној висини, примјереној приликама.

Ко познаје историју нашега краја, томе неће бити ништа чудно зашто сељачке жене у Црној Гори врше тешке физичке послове, почев од ношења великих бремена па до орања и копања. Наш борац-партизан у старијма у дому и на њиви, она је, док је њен муж водио борбе, *водила бригу о његовом свакодневном* храном, одијелом и обувом. У прошлости па све до дубоко у ново вријеме, црногорска жена је била главни интендант свога мужа, брата или сина. Али, тиме што је Црногорка на селу нарочито много ангажована у физичким пословима уарок је, не само борба коју је мушкарац водио против народних душмана, него и велика емиграција наших људи у туђе земље ради рада и зараде. Док је нпр. муж био у Америци, Грчкој, Централној итд., *жена је остајала код куће, управљала* њоме и водила и мводила скоро све послове. На тај начин црногорске сељачке жене су навикле да раде тешке послове, па је та чињеница ушла у народно поимање и у менталитет као засвим природна ствар: није ништа необично видјети жену где ора, копа, носи итд. И саме жене не сматрају то као неки терет, нити ропску што ниједу кавањерски поштеђене од тешких послова.

Поново, не знам који пут, сада се понављају наше сељачке жене да, као што су радиле многе наше женске генерације у прошлости, напрегну своје снаге и да

Неурредно испуњавање административних обавеза доноси тако последњу обуставу листа и сеизвка.

Врашајте одмах непродате примјерке.

Pregled štampe

Žigosanje

List „Arkazat" žigoše terorističke bombardovanja anglosaškog vazduhoplovstva. List ističe da ove stalne engleske i američke akcije neće biti zaboravljene ni u budućnosti. Dok se nacije Trojnog pakta bore da uspostave novi poredak rada i blagostanja među evropskim i azijskim narodima, neprijatelji se okomljuje na bezimeno stanovništvo i ubija žene, starce i djecu.

Razočarenje Australije

Dopisnik „Jurnajted Preis" iz Glavnog stana generala Mak Arthura javlja da je Australija veoma razočarana što, osim sjeveroameričkih planova u pogledu Japana, Austrijanci ministar rata izjavio da Japanci ne sačinjavaju svoje ratne ciljeve nego još nepriјatelja stvarају nove.

Nove rekvizicije

U Egiptu se sastao 11 predstavnika Država Srednjeg Istoka koji su tu održali takozvanu „transportnu konferenciju". Ova konferencija je održana radi proučavanja velikih transportnih poteškoća koje su na istaknutim krajevima u sadašnjoj ratnoj periodi naročito usljed prevoza materijala i namirnica za britanske trupe. Stoga je odlučeno da se rekvirirају sva drvena transportna sredstva, budući da Engleska usljed sve većih poteškoća, nije mogućе da se ogledaju sa sadašnjim teškom situacijom. Tako će nastradati Arabljani, kojima će se oduzeti i najmanje mogućnosti potrebne za život.

Herojstvo za ugled

U Berlinu se ističe da cjelokupno stanovništvo Sardinije, i pored toga što je Kajjari teško pogođen vazd ušni napadima, pokazuje stoički herojstvo. Kao najbolji primjer i protivnik ma između Sardinije i Sicilije vodio je Rim rat protiv Kartage koje se onda nalazila na mjestu današnjeg Tunisa. Svi italijani to shvatajo i naročito dre do Sicilije i Sardinije, koje prestavljaju u Sredozemnom moru bedem Osovine, koji neprijatelj neće provaliti.

Штампарија „ОБОД" — Цетиње

Демонстрације гладних у Сирији

Солидарност источноазијских муслимана са Јапаном

Смијеле акције италијанског ваздухопловства

(Рим, 1)4) Током јучерашњих непријатељских операција *пресрели су италијански* ловци непријатељске авионе типа „Либерејтор" и успјешно погодили неколико њих. Може се рачунати са губитком два авиона овога типа, док су остали били погођени из митраљеза и оштећени. Нешто послије 18·30 часова пресрело је неколико италијанских ловачких патрола знатан број непријатељских ваздухоловних формација, које су летјеле у правцу Напуља. Противавионска артиљерија сборила је два авиона, док се један трећи срушио јужно од Напуља. У борби са италијанским ловцима погођена су још два друга авиона, који су се стропоштали у море, док је других 8 успјешно погођено из митраљеза, те су удаљили са знатним оштећењима. Једна друга непријатељска ваздухоловна јединица, која су сачинавала 22 четвороморотора, била је такође нападнута од стране италијанских ловаца. Четири авиона погођена су са знатним учинцима, те су била оборена. Два авиона пала су у пламену, те се сматра да су и они оборени. Један италијански ловац, погођен противничком реакцијом, спропоштао се у море. Пилот је искочио са падобраном, па је и он срећно спасио један мототорпилиф. Заробљено је 5 чланова посада са оборених авиона. Траже се и остали чланови посада. Као што је саопштено у јучерашњем италијанском билтену нијесу се вратили на своје ратне мисија у базу три италијанска авиона. Тако је непријатељ у нападима извршеним у суботу и понедјељак изгубио укупно 18 четвороморотних авиона бомбардера.

Борци у Дамаску

(Анкара) Савезје се тједнисти о на редима до којих је недавно дошло у Дамаску. Хиљаде гладних особа прошле су улицама у поворци грдећи и пријетећи. Одреди војске пресрели су демонстранте, те су убили тридесетак њих а раниле око стотину. Недостатак сировина изазива погоршању и онако врло тешких услова у којима се налази земља. Такође ни у Либанону стање није боље.

Јапанско напредовање се наставља

(Токио) Британске снаге су у Бурми, па спријече непријатељске нападе. *Послиједи успјеси јапанских снага изазвали* су знатне губитке у материјалу, као и у ратном и трговачком бродовљу. У добро обављеним тромјесним борбама кругоима истиче се да непријатељ са послиједњим претрпљеним губицима није више у стању нити да се брани.

Дописник „Мечнестер Гардијана" тврди у једном свом чланку да су британске трупе хтјеле ослобити Бирманску цесту и околну земљу, док су уступ при смјелене да непрестано трпе ново порасе *и нове губитке у људству и материјалу.*

Вијести из Бангкока јављају да су моћне јапанске ваздухоловне формације извршиле нови велики напад на провинцију Шантунг.

Догађаји на Далеком Истоку умножили противјапанске тајне удружбе

Редовно се одржавају састанци конгреса муслиманских представника Малаке и бивше Холандске острвске Индије. Муслимани су у сврхе пуну сарадњу јапанским јединицама. Претсједник конгреса истакао је да сам конгрес омогућен право јапанском сарадњом, која је стварила конгресистима на располагање потребно бродовље и тако би на своје мјеста стигли у Цјонан. Поступак Јапана према народима ослобођењем од енглеског јарма супротан је оном које се примјењује на примјер према Индији. Ову чињеницу истичу муслиманске групе.

Кратке вијести

— Повратак секретара дестурјанске странке у Тунис до повода великим и одушевљеним манифестацијама становништва. Преко 3.000 муслимана придружило се великом туниском родољубу, пратећи га кроз градске улице.

— *Саопштава се да су Јапанци током* октке на индијско бирманској границци код обале Бангалског залива заробили генерала, који је командовао 6 англоиндуском бригадом.

Посљедњи билтени осовинских снага

Главни стан италијанских оружаних снага јавља:

У Тунису боре се снажне осовинске заштитнице против англоамеријанских колона. Њемачки ловци су оборили два двомоторца. Формације италијанских и њемачког ваздухопловства нападале су аеродроме у Алжиру и успјешно бомбардоване лучка постројења у Бони. Наши ваздушни топиљери напали су у ширини алжирске обале један противнички конвој, погодивши један трговачки брод од 6000 тона.

Непријатељ је јуче поновио ваздушно бомбардоване градова и центара јужне и острвске Италије. Само у Кјеенци, Вибу, Валентији и Катанзару било је штете и жртава међу становништвом. Укупно је било 60 мртвих и 124 рањених. Разорена су 3 авиона, од којих један аксијом наших ловаца у Напуљу, а 2 од противавионске одбране у Месини у Устики (Палермо).

Послеђњих седмица изгубила је Кр. морнарица, уз ваздушне непријатељских ваздушно-поморских акција, 3 торпиљера, 2 подморнице и 4 крстарицу. Велики дио посада спасила су наша средства или је заробљен од непријатеља. Истовремено су јединице Кр. морнарице потопиле 2 непријатељске подморнице.

Фирерова главни стан јавља:

На Источном фронту прошао је дан у миру. Јавља се само о успјелим *операцијама чишћења.* Њемачко ваздухопловство је са моћним формацијама на више тачака фронта нападало совјетске положаје, стварајући до непријатељских путева снабдијевања и индустријских објеката у совјетској позадини.

Током жестоких борби карактеристичних по наизмјеничној срећи одбијени су југословидо од Туниса и западно од Кајруана напади бројно надмоћнијих снага, изведених уз помоћ моћних ваздухоловних формација са циљем продора кроз наше линије. Противнику су и у противнападима задани тешки губитци. Непријатељ је изгубио 60 борних кола. На јужном сектору успјело је осовинским трупама да се оцијене од непријатеља, те *су наставиле према предвиђеним плановима своје покрете према новим положајима.*

Енглески авиони бацили су ноћас разорне и запаљиве бомбе на западну и југоисточну Њемачку, а нарочито на мале отворене градове у провинцији. Током ових напада и дневних напада непријатељских ваздухоловних формација на обалу западних запосједнутих територија изгубио је непријатељ 13 авиона.

У поморској зони Ла Манша је јуче у првим јутарњим часовима дошло до кратке борбе између њемачких извиђачких бродића и три британске топовњаче, од којих су двије тешко оштећене. Њемачки бродићи нијесу били оштећени, а посаде нијесу претрпиле никакве губитке.

BORBA IZMEĐU KOLONIJALNIH SISTEMA

KAMUFLAŽA BORBE ZA KOLONIJE

Kada je ministar Ati saopštio u Donjem domu da je sadašnja vlada, nakon je dobila na vlast, postavila 18 ci nova Gornjeg i Donjeg doma na upravne položaje u prekomorskim dijelovima Carstva, primijetio je laburistički poslanik Sinvel da se medju tom ministarskom timu nalazi nij jedan jedini član laburističke partije. Tako se — prema riječima t g poslanika — dobija utisak da se laburiste ne smatra sposobnima ili dostojnima da pretstavljju u prekomorskim krajevima „vladu Velike Britanije". Ali odgovorio je na to sa *zbunjenim smiješkom, da* on ni u najmanju ruku ne sumnja u sjajne kvalitete svojih kolega... Prilično slaba utjehal Ustvari Čerčil nadje za „sjajne kvalitete" njih, koji je uime 1938 godine, prije nego što je postao ministar dominiona, z.uzimao položaj direktora Barklejske banke, jednog od najvećih novčanih zavoda Engleske, dok je njegov stric — ser Artur Stanlej — član nadzornog savjeta Vestminsterske banke, a zauzima isti položaj i u Buenos Aires Pacific Relvej Korporejšnu, i povrh svega još je i direktor Britiš Meč Korporejšna.

Dovoljno je ovo nabrojiti, pa da se objasni razlog zbog kojega je Čerčil poziva Oliver Stanlej u svoju vladu, a zašto je i ljudi on — po Čerčilovoj žiji i so stvenoj izjavi — nema nikakvog drugog zadatka sem da provede onu kolonijalnu politiku, koja je u stanju da zadovolji sa Čerčilom poveane imaginjske krugove. U ime simbolizacije Stanlej svoja shvatanja o budućoj upravi kolonija pred Oksfordskim konservativcima, koji su ga saslušali sa mnogo simpatija. Vladi odani listovi, kao „Dejli Mejl" i „Dejli Sketč" apaudirali su mu u znak velikog odobravanja, dok je „Tajms", koji već odavno ne odobrava i potpunosti Čerčilov ekstro-reakcionarni pravac, osim samo jedan kratki izvadak toe govora i to bez ikakvih komentara. Ljevičarski listovi a među njima u prvome redu organ i buržoaske partije „Dejli Herald", izrazili su sa svoji strane duboko žalj-nje zbog tog „neopreznog i neumjesnog govora". Što se iče neumjesnosti tog govora, ukazao je „Dejli Herald" na ličenovu posjetu Vašingtonu, u kojoj se radilo isključivo o tome da se Engleska prema amerikanskim predlozima p kaže barem neprijatnosna. I upravo protiv ove taktike oriješio se Stanlej, pa bilo da je to svjesno ili nehotično učinio, *izjavivši da uprava nad britanskim kolonij ma* nora i u budućnosti ostati i nepokolebljivo ostati isključivo u britanskim rukama. Ove riječi su u najvećoj mjeri uzbunile ne samo ljeve i „napredne" krugove u Engl skoj, nego su takoje dale novi obilni materijal za antibritanšku polemiku i Sjedinjenih Ižavama; jer je iz Amerike od Vendela Vilkija. koji će i na sljedećim izborima za predsjednika republike izaći kao Ruzveltov republikanski protivkandidat, jotekao prvi veliki napad na Britansko Carstvo. *Ali ok se dominioni, na osnovu njihove nezavisnosti i samouprave,* poloko izdvajaju, koncentrišu se napadi na englesku pretenziju održanj status quo-a u pogledu kolonijalne uprave, koja se nikako ne bi mogla složiti sa nezavisnostu zagarantovanom svim narodima na osnovu Atlantiške karte; u tom dokumentu zastupalo se mišljenje obrazovanja pokrajinskih samostalnih uprava, koje bi bile pod medjunarodnom kontrolom.

Potpuno je jasno da u ovom sporu sa obe strane ne igraju glavnu ulogu morlne pobude. *U stvari pitanja nalazi se činjenica da* Engleska brani u svojim kolonij ma posljednje izvore sirovina, a Čerčil da ih i posije r ta zadrži u svojoj neograničenoj vlasti. To joj danas mora izgledati značajniji nego ikada, jer ona vidi svakim danom sve jasnije nestanak njenog uticaja u dominionima, u prvom redu u Kanadi i Australiji, a isto tako i u Južnoj Americi. Ona ne vidi ni put ni način kojim bi ih ikada mogla natr g povratiti, pogotovo obzirom na to da su te zemlje bile u posljednje vrijeme prisiljene da izgrade svoju sopstvenu industriju.

Sa američke sne strane pomišlja se u ovom sporu ujedno na budućnost Ind je. Ovo znaju, naravno u Engleskoj, te nije nikakvo čudo što je ministar Stanlejov izjave iskoristio priliku da u jednom svom govoru istakne na indirektan način da bi India bila posljednja zemlja koju bi Engleska prepustila američkom miješanju. Ali Engleska, usljed pomenutog sopstvenih rezerva, nije bila u stanju da spriječi amrikanisko miješanje, a stanovništvo Indije najjerno favorizuje amerikanske trupe: smještene u toj zemlji, dok u Vašingt n ave vise i vise češće stiže zvanične i nezvanične molbe da se Amerika kao posrednik i prijatelj zauzme da ispravaju indijsku pitanja. Amerikanska vlada na sve te zahtjeve nije dala nikakav zvaničan odgovor, ali se mislio ipak smatrati kao sigurno da se nezvaničnim putevima vrše takvi pokušaji posredovanja, u nast janju da se do maksimalnih mogućnosti potkopa engl ski položaj. Paralelno s time pojačava Ruzvelt sv i više svoju unutrašnji propagandistiku akciju u Indiji, o kojoj smo upravo ovih dana ponovo čuli u vijesti o uputama, koje je njegov pretsjednik Filips dao svojim pomoćnicima prije odlaska za Vašington.

Dvije savesnčke sile približavaju se kulminacionoj tačkiavog mnogodušobnog političkog rata. Iz tog rata će, kako izgleda, Amerika izaći kao p bjednik. Pitanje je samo koće li joj sila novog poretka dopustiti da takortati tu svoju pobjedu. To je sam pokazat budućnost.

ОБЈАВЊЕЊА

за курсеве италијанског језика

Многа лица желела би да похађају курсеве италијанског језика, које ће одржавати друштво „Данте Алигијери".

Али та су лица већином почела да учеј овај језик, а поштто се нијан још не осјећају у могућности да похађају курс за *усавршавање и културу, то држе да је са сим* некорисно почети изнова са чењем.

„Данте" је увиђело тачност овога, па зато сматра до знања свима који желе да почну учењем, да, уписујући се, искажу своју жељу назначујући испод уписнице следеће:

„Вољ сам учио италијанскиј језик ... мјесеца. Желио бих похађати један средњи курс."

Пошто ће се уписати већи број лиц, „Данте" ће одржати два курса и то:

1) За оне који први пут почињу да уче језик; и

2) За оне који су већ почели са учењем језика.

Трећи курс за културу и усавршавање похађаће само они који су по својој наобразби, познавању језика и опште културе у стању да са успјехом и интересовањем слушају лекције из културе и уопштености.

Ликвидација триju бококоторских новчаних кредитних завода

Д.ректора Нјегове Екселенције Гувернера Далмације ликвидирају се пословања triju бококоторских новчаних завода и то:

1) Боке ске банке А. D. — декрет 6 februara 1943 godine.

2) Hrvatske Pučke Štedionice—dekret 6 februara 1943 god.

3) Srpske-boćeške Štedionice—dekret 6 februara 1943 god.

Крајњи мјесец дана ова лица која su imala postovnih odnosa sa ugorenavedenim zavodima moraju putem preporučenih pisama ili lično dostaviti postaljenom likvidatormom komesiru svoja potraživanja, koja moraju biti u isto vrij me i dokumentovana. Kroz isti rok sva ona i ca koja imaju izvjesna prava na nekretnine ili predmete pojedinih zavoda, dužna su takođe da svoja prava pismeno i dokumentirano javeni likvidatoru gospodinu Faustu Krespi-u, koji je istim dekretom postavljen za sve tri banke od strane Guvernersiva Dalmacije u Zadru.

Ovaj oglas ima zvanični karakter, jer je dostavljen od strane Bankovnog Inspektorata na Cetinju, a molbom da se preko našeg lista izvijesti stanovništvo Crne Gore kako bi mogio pravovremeno da realizuje svoja potraživanja i prava.

Директор: ЈИНО ВИЛЈИ